

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗДО

підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗДО» підготовки бакалавра

Розробник: Мельник Ірина Миколаївна, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Семенова Н. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Семенов О. С.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	А Освіта, А2 Дошкільна освіта, Дошкільна освіта Перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>5/150</u>		Рік навчання - 4
		Семестр - 8
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 20 год. Лабораторні - год. Індивідуальні - год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
Мова навчання		українська

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	А Освіта, А2 Дошкільна освіта, Дошкільна освіта Перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>5/150</u>		Рік навчання - 4
		Семестр - восьмий
		Лекції 4 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 6 год. Лабораторні - год. Індивідуальні - год.
		Самостійна робота 122 год.
		Консультації 18 год.
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Мельник Ірина Миколаївна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Контактна інформація: 0502622028, 0671243498, imelnyk68@gmail.com

Melnik.Irina@vnu.edu.ua

Дні занять – <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. АНОТАЦІЯ

Силабус вибіркового освітнього компонента «**Організація розвивального середовища у ЗДО**» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти І (бакалаврського рівня) рівня. У навчальних планах ОПІ Дошкільна освіта освітній компонент «**Організація розвивального середовища у ЗДО**» є вибіркоким, який має забезпечити формування необхідних професійних компетентностей майбутніх вихователів ЗДО.

Запропонований освітній компонент спрямований на засвоєння специфіки організації освітньо-розвивального середовища у закладах дошкільної освіти, формування у них професійних умінь і навичок щодо його створення.

2. Мета і завдання освітнього компонента .

Мета і завдання - забезпечити теоретичну і практичну підготовку здобувачів освіти до виконання функціональних обов'язків вихователя у закладах дошкільної освіти України в контексті формування системи компетентностей щодо організації розвивального середовища у ЗДО; створити умови, наближені до практичної професійної діяльності; забезпечити розвиток творчості та креативності особистості здобувачів освіти; формувати в здобувачів освіти прагнення до активного запровадження педагогічних інновацій у дошкільну освіту, здатність до вдосконалення умов розвивального середовища закладів дошкільної освіти відповідно до викликів сьогодення; формувати компетентності виокремлювати розвивальне середовище як умову розвитку дошкільників, проєктувати і створювати розвивальне середовище для всебічного розвитку дітей дошкільного віку, забезпечувати ефективно розвивальне середовище у закладі дошкільної освіти.

3. Soft skills: (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності).

- **Системне, аналітичне та критичне мислення** (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі).
- **Дитиноцентризм у роботі вихователя** (сприймання дитини як цінності, розуміння її потреб та швидкий підбір оптимальних педагогічних рішень для їх задоволення).
- **Комунікативні навички** (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу).
- **Навички командної роботи** (здатність до роботи з оточуючими людьми, до ведення переговорів, до досягнення компромісів).
- **Лідерство** (здатність очолити групу, вести її за собою, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі).
- **Креативність** (потреба у творчості та естетичний смак).
- **Адаптивність та крос-функціональність** (здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються та є непередбачуваними, оперативно вирішувати освітні завдання в кризових умовах).
- **Емоційний інтелект** (здатність розпізнавати емоції у себе та інших людей, розуміння причин зміни емоційного стану, здатність приборкувати емоції)

4. Структура освітнього компонента (денна форма навчання)

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні зан.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗДО						
Тема 1. Освітньо-розвивальне середовище у ЗДО, його сутність та структура	19	1	2	15	1	ДС, РМГ, УО/ 10

Тема 2. Функції освітньо-розвивального середовища у ЗДО	19	1	2	15	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 3. Урахування особливостей дошкільників під час організації розвивального середовища закладів дошкільної освіти	16	1	4	10	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 4. Предметно-розвивальне середовище як компонент освітньо-розвивального середовища ЗДО	18	2	4	10	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Разом за модулем 1	72	5	12	50	5	40 б.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗДО ВДПОВІДНО ДО ЧИННИХ ПРОГРАМ						
Тема 5. Особливості створення розвивального середовища відповідно до програм розвитку дітей дошкільного віку.	13	-	2	10	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 6. Інтегративний підхід до організації розвивальних центрів активності дітей-дошкільників	14	2	1	10	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 7. Розвиток соціальної взаємодії у ЗДО. Основні стратегії створення спільноти в групі. Види діяльності, що передбачають різні форми взаємодії	14	1	2	10	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 8. Стратегії забезпечення участі дітей з особливими освітніми потребами та чинники організації ефективного освітнього середовища	13	1	1	10	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 9. Готовність майбутніх вихователів до організації розвивального середовища у ЗДО.	13	1	1	10	1	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 10. Модель підготовки майбутнього вихователя ЗДО до організації розвивального середовища	11	-	1	10	-	-
Разом за модулем 2	78	5	8	60	25	50 б.
Види підсумкових робіт (проект розвивального осередку у ЗДО презентується здобувачами освіти на останньому практичному занятті; участь у семінарах, вебінарах, онлайн конференціях, публікація тез, статей)						10 б.
Модульна контрольна робота						-
ІНДЗ (за наявності)						-
Інше (вказати)						-
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100 б.

5. Структура освітнього компонента (заочна форма навчання)

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні заняття	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗДО						
Тема 1. Освітньо-розвивальне середовище у ЗДО, його сутність та структура	20	1	2	15	2	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 2. Функції освітньо-розвивального середовища у ЗДО	20	1	2	15	2	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 3. Урахування особливостей дошкільників під час організації розвивального середовища закладів дошкільної освіти	14	1	1	10	2	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 4. Предметно-розвивальне середовище як компонент освітньо-розвивального середовища ЗДО	14	1	1	10	2	ДС, РМГ, УО/ 10
Тема 5. Особливості створення розвивального середовища відповідно до програм розвитку дітей дошкільного віку.	12	-	-	10	2	ДС, УО 10
Тема 6. Інтегративний підхід до організації розвивальних центрів активності дітей-дошкільників	12	-	-	10	2	ДС, УО 10
Тема 7. Розвиток соціальної взаємодії у ЗДО. Основні стратегії створення спільноти в групі. Види діяльності, що передбачають різні форми взаємодії	14	-	-	12	2	ДС, УО 10
Тема 8. Стратегії забезпечення участі дітей з особливими освітніми потребами та чинники організації ефективного освітнього середовища	22	-	-	20	2	ДС, УО 10
Тема 9. Готовність майбутніх вихователів до організації розвивального середовища у ЗДО.	22	-	-	20	2	ДС, УО 10
Разом за модулем 1	150	4	6	122	18	100 б.
Види підсумкових робіт (проект розвивального осередку у ЗДО презентується здобувачами освіти на останньому практичному занятті; участь у семінарах, вебінарах, онлайн конференціях, публікація тез, статей)						10 б.
Модульна контрольна робота						-
ІНДЗ (за наявності)						-
Інше (вказати)						-
Всього годин/Балів	150	4	6	122	18	100 б.

Примітки: ^{1/} Moodle <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2342>

Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їх поєднання для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Розвивальний простір групового приміщення передбачає створення спеціальних осередків. У групових приміщеннях ЗДО можна створити такі осередки:

- ✓ *природознавчий; (15 год.)*
- ✓ *дитячого експериментування; (15 год.)*
- ✓ *ігрової діяльності; (10 год.)*
- ✓ *образотворчої діяльності; (10 год.)*
- ✓ *музичний; (10 год.)*
- ✓ *художнього слова; відпочинку та усамітнення (10 год.)*
- ✓ *народознавства; (10 год.)*
- ✓ *розвивального навчання; самопізнання (10 год.)*
- ✓ *спортивний; співпраці з батьками (16 год.)*
- ✓ *трудової діяльності; (16 год.)*

2. Територія ЗДО також є складовою розвивального простору. Пропонується виділити на території такі тематичні зони: екологічну (сад, город), де б діти могли займатися різними видами сільськогосподарської праці; архітектурно-ландшафтну; спортивно-ігрову; ігрову для моторних, дидактичних, конструктивних, сюжетно-рольових ігор тощо.

Пропонуємо здобувачам освіти розробити орієнтовну модель кожного з осередків вищезазначеного розвивального середовища. Вказати основні цілі та перспективи його розвитку. Роботу можна представити у вигляді презентації, схеми, моделі (на вибір). Захист моделі відбувається на практичному занятті.

Разом - 122 год.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Оцінювання знань здобувачів освіти з ВОК «Організація розвивального середовища у ЗДО» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». <https://ed.vnu.edu.ua/71-2/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D0%B2%D0%BD%D1%83-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%96-%D1%83/>

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силябусом освітнього компоненту.

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Оцінювання здійснюється за **100 -бальною** шкалою.

Політика щодо академічної доброчесності:

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до **Кодексу академічної доброчесності** https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/ Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування.

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (після погодження з деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. (сертифікати таких платформ : vseosvita. ua, Prometheus, На урок, Педрада та інших он лайн платформ) Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передуює семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Види контролю: поточний, підсумковий. Методи контролю: експрес-контроль підготовки до заняття, виконання домашніх творчих завдань, поточне опитування, оцінка роботи протягом практичного заняття, оформлення результатів самостійної роботи, перевірка презентацій, доповідей, тестування.

Критерії оцінювання роботи здобувачів освіти під час семестру

Таблиця 5

Бали	Критерії оцінювання
10	Здобувач освіти повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.

8	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але здобувач освіти припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
6	Здобувач освіти неповністю розкриває питання, винесені для опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
4	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, нерозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для опрацювання.
2	Оцінюється робота здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форма контролю: залік.

Питання до заліку: перелік питань до заліку пропонується здобувач освіти на початку вивчення освітньої програми, залік здобувач освіти має можливість отримати за поточними результатами різних видів робіт протягом періоду вивчення ВОК (усне опитування, захист доповідей, проєктів та ін.)

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль проводиться у вигляді заліку в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння здобувач освіти теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даного освітнього компонента, сформованості компетентностей. Максимальна оцінка з підсумкового семестрового контролю становить **100 балів**. Якщо здобувач освіти за період навчання протягом семестру не набрав мінімальні 60 балів, він складає залік, відкинувши всі свої бали за поточний період, тобто має можливість набрати від 0 до 100 балів.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Аналіз навчальних дисциплін спеціальності А2 Дошкільна освіта, які сприяють успішному засвоєнню знань здобувачами освіти та підготовки до роботи у ЗДО.
2. Аналіз праць сучасних педагогів – дошкільників щодо організації розвивального середовища у ЗДО в умовах сьогодення.
3. Важливість врахування особливостей функцій ОРС під час планування осередків у ЗДО.
4. Види діяльності дітей дошкільного віку у ЗДО, що передбачають різні форми взаємодії.
5. Вимоги до обладнання осередків розвивального середовища для дітей різного віку.
6. Вимоги до розвивального середовища у ЗДО для дітей з особливими освітніми потребами.
7. Готовність майбутніх вихователів до організації розвивального середовища у ЗДО.
8. Досвід роботи ЗДО м. Луцька з реалізації формування осередків розвивального середовища у ЗДО.
9. Зміст та суть предметно-розвивального середовища у ЗДО. Предметно-розвивальне середовище як компонент освітньо-розвивального середовища ЗДО
10. Інтегративний підхід до організації розвивальних центрів активності дітей дошкільного віку.
11. Модель підготовки майбутнього вихователя у ЗВО до організації розвивального середовища ЗДО.
12. Напрямки підготовки вихователів до організації та створення розвивального середовища у ЗДО.

13. Нормативні документи ЗДО, що регламентують діяльність ЗДО та умови забезпечення розвивального середовища для дітей дошкільного віку.
14. Оптимальні шляхи та методи підготовки майбутніх вихователів до організації розвивального середовища у ЗДО.
15. Освітньо-розвивальне середовище у ЗДО, його сутність та структура
16. Основні стратегії створення спільноти дітей в групі ЗДО.
17. Особливості роботи методистів ЗДО у процесі підготовки осередків розвивального середовища .
18. Особливості створення розвивального середовища відповідно до програм розвитку дітей дошкільного віку.
19. Підготовка асистентів вихователя до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.
20. Підготовка вихователя до створення мовленнєвого розвивального середовища у ЗДО.
21. Приклади створення осередків розвивального середовища у ЗДО з врахуванням інтегративного підходу. Інноваційний досвід та перспективи впровадження даного підходу.
22. Принципи обладнання осередків для дітей раннього, середнього та старшого віку у ЗДО.
23. Розвиток соціальної взаємодії у ЗДО. Основні стратегії створення спільноти в групі.
24. Соціальна взаємодія у ЗДО: суть, зміст, завдання.
25. Специфіка створення розвивального середовища у ЗДО для дітей з особливими освітніми потребами.
26. Створити та презентувати проєкт оптимального розвивального середовища у ЗДО (осередок здобувач освіти обирає сам).
27. Суть інтегративного підходу до організації розвивальних осередків у ЗДО.
28. Урахування вікових особливостей дошкільників під час організації розвивального середовища закладу дошкільної освіти.
29. Характеристика діючих програм розвитку дітей (основних та парціальних) та можливості створення осередків розвивального середовища на сучасному етапі
30. Характеристика та функції осередку народознавства.
31. Характеристика та функції осередку самопізнання
32. Характеристика та функції осередку співпраці з батьками.
33. Характеристика та функції осередку трудової діяльності.
34. Характеристика та функції осередку художнього слова.
35. Характеристика та функції музичного осередку.
36. Характеристика та функції осередку відпочинку та усамітнення
37. Характеристика та функції осередку образотворчої діяльності
38. Характеристика та функції природознавчого осередку у ЗДО
39. Характеристика та функції розвивального середовища, його структура.
40. Характеристика та функції спортивного осередку.
41. Характеристика та функції осередку дитячого експериментування у ЗДО.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021 р. / Міністерство освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 09.12.2022).
2. Бондар, Т. І. (2022). *Організація ігрового середовища як основи всебічного розвитку дошкільника*. Київ: Видавництво "Шкільний світ". 112 с.
3. Демченко, Л. О. (2021). *Створення розвивального простору в ЗДО: сучасні підходи та інноваційні технології*. Журнал "Дошкільне виховання". № 4. С.5-9.
4. Іванова, О. П. (2023). *Безпека та комфорт у предметно-просторовому середовищі ЗДО*. Львів: Видавництво "Новий Світ". 123 с.
5. Карабаєва Терещенко Л. А. Розвивальне освітнє середовище ЗДО: основні компоненти, етапи формування та критерії його оцінювання. *Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. 2020. Т. 4 (Вип. 16). С. 89-101.
6. Коваленко, С. Г. (2024). *Дизайн розвивального середовища в дошкільній освіті*. Тернопіль: Підручники і посібники. 254 с.
7. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/12ta1d3vfwTtFhITpMTCJ-NO3SISU47Gd/view> (дата звернення: 09.12.2022).
8. Кузьменко, Л. В. (2020). *Екологічне середовище в ЗДО: принципи організації та методичні рекомендації*. Журнал "Педагогічний альманах". № 2. С.8-14.
9. Литвин, Л. М. (2022). *Організація інтерактивного освітнього середовища для дітей дошкільного віку*. Харків: Видавництво "Основа". 136 с.
10. Марущак, І. С. (2021). *Розвивальне середовище як фактор формування пізнавальної активності дошкільнят*. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Педагогіка". С.22.
11. Петренко, А. О. (2023). *Вимоги до сучасного предметно-розвивального середовища в контексті Концепції НУШ*. Журнал "Молодий вчений". № 9. С.12-18.
12. Положення про заклад дошкільної освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. № 305 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. № 86). / Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2021-п#Text> (дата звернення: 09.12.2022).
13. Про дошкільну освіту: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 09.12.2022).
14. Програми розвитку дітей дошкільного віку / Департамент освіти і науки Запорізької міської ради. URL: <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/programi-rozvitku-ditej-doskilnogo-viku> (дата звернення: 09.12.2022).
15. Савченко, Н. В. (2024). *Використання природних матеріалів у створенні розвивального середовища для дітей*. Київ: Видавничий дім "Слово". 167 с.
16. Семко, В. І. (2021). *Особливості організації розвивального середовища для дітей з особливими освітніми потребами*. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія "Педагогіка". № 49. С.13-18.
17. Сухомлинський В. О. Роль особистості вчителя в духовному житті колективу та особистості / В. О. Сухомлинський // Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. К.: Рад. шк., 1977. Т. 1.1977.-С. 588-604.
18. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т.К. : Рад. шк., 1977. Т. 3.1977.С. 7-279.

19. Сухомлинський В. О. Слово про слово / В. О. Сухомлинський // Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. К.: Рад. шк., 1977. Т. 5. 1977. С. 160-167.
20. Тичина, Л. В. (2020). *Розвивальне середовище у ЗДО: від теорії до практики*. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка. 111 с.
21. Ткачук, О. М. (2022). *Ігрові осередки в ЗДО як засіб розвитку творчого потенціалу дошкільників*. Львів: Свічадо. 89 с.
22. Шевчук, С. П. (2023). *Моделювання розвивального середовища для сенсорного розвитку дітей*. Журнал "Педагогічний пошук". № 1. С.4 – 8.
23. Ярошенко, О. С. (2024). *Розвивальне середовище як інструмент формування соціальних навичок у дошкільників*. Київ: Ліра-К. 94 с.

Додаткова

1. Бартків О. С. Мельник І.М. Методика виховної роботи: навч.-метод. Рекомендації. Луцьк, 2023. 86 с. (1,79 друк. арк.)
2. Мельник І.М. Вплив сім'ї на формування гуманних взаємостосунків у дітей дошкільного віку. *Науковий журнал: «Acta Paedagogica Volynienses»*. Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип.1 С.28-35.
3. Мельник І.М. Домінанти функціонального спрямування освітнього середовища ЗДО *Науковий журнал Acta Paedagogica Volynienses*. Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип.1. С.54-61. (Категорія «Б» у галузі педагогічних наук (012 - Дошкільна освіта, 013 - Початкова освіта, 016 – Спеціальна освіта)
4. Мельник І.М. Особливості соціальної адаптації в дошкільному віці до закладу дошкільної освіти *Development of the educational system: European vector: Materials of the IV International research and practical internet conference (September, 15, 2023) :collection of abstracts // for the general ed. Ph.D Serhii Onyshchenko. – Zdar nad Sazavou : "DEL s.z.", 2023. – pp..29-32*
5. Мельник І.М. Формування екологічної свідомості старших дошкільників у контексті викликів сучасності. *Інноваційна педагогіка*. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 69. Т.1 С.229-232. журнал внесений до переліку фахових видань України (категорія "Б") у галузі педагогічних наук (011 - Освітні, педагогічні науки, 012 - Дошкільна освіта, 013 - Початкова освіта, 014 - Середня освіта, 015 - Професійна освіта (за спеціальностями), 016 - Спеціальна освіта).
6. Мельник І.М., Заремба Л.В. Ключові параметри функціонування освітньо – розвивального середовища у ЗДО. *Науковий журнал Acta Paedagogica Volynienses*. Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип.4. С.16-22. (Категорія «Б» у галузі педагогічних наук (012 - Дошкільна освіта, 013 - Початкова освіта, 016 – Спеціальна освіта)
7. Мельник І.М., Заремба Л.В. Організаційні основи безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку. *Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації*: зб. матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Луцьк: 15 листопада. 2021 С.41-45.
8. Мельник І.М., Федун О.В. Самовдосконалення – важлива умова досягнення гармонії в професійній діяльності педагога дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 79. Т.1 С.231-234. журнал внесений до переліку фахових видань України (категорія "Б") у галузі педагогічних наук (011 - Освітні, педагогічні науки, 012 - Дошкільна освіта, 013 - Початкова освіта, 014 - Середня освіта, 015 - Професійна освіта (за спеціальностями), 016 - Спеціальна освіта). ISSN: [2663-6085 \(Print\)](#) [2663-6093 \(Online\)](#) Журнал включено до міжнародної наукометричної бази [Index Copernicus International \(Республіка Польща\)](#)

Інтернет-ресурси та інші джерела

1. Бібліотека Волинського національного університету: веб-сайт. URL: <http://library.lutsk.ua>
2. Міністерство освіти і науки України: веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: www.nbuv.gov.ua